ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ Τ.Γ. ΚΕΜΠΑ Αριθμός Αδειας 4537
ΕΛΤΑ Hellenic Post
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1973/05 ΚΕΜΠΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 131 Σεπτέμβριος 2006

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΈΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΟ 2006

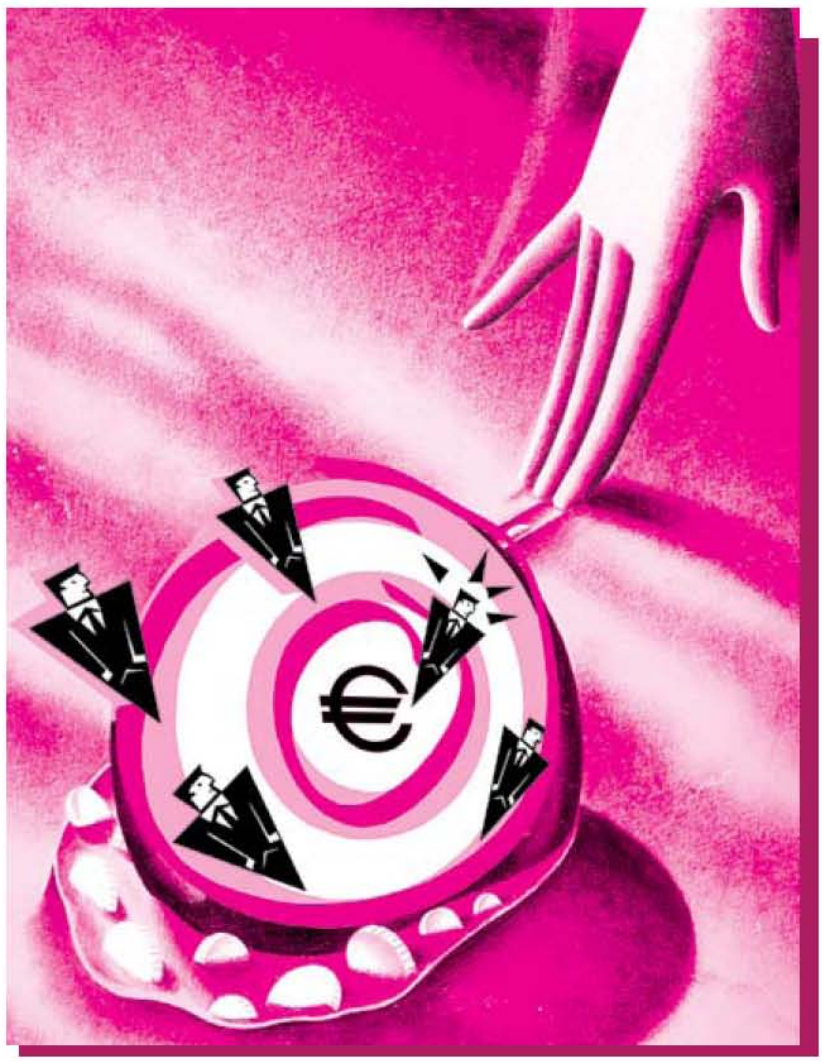

• Έκθεση του ΙΝΕ για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση το 2006
• Μετανάστριες και απασχόληση στην Ελλάδα • Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΕ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 131, Σεπτέμβριος 2006

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η επιβράδυνση της πραγματικής σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας προς τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στο γεγονός της μείωσης του ρυθμού των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν η σημαντική επιβράδυνση της παραγωγικότητας της εργασίας (3,5% το 2004 έναντι 2% το 2006-2007). Από την άποψη αυτή, είναι ενδιαφέρον να τονιστεί ότι η στρατηγική μεταστροφή ς της οικονομικής πολιτικής με την αύξηση των δημοσίων επενδύσεων και την ενίσχυση της αναδιανομής του εισοδήματος αποτελεί μονόδρομο άμεσης επιλογής, δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία απαιτείται να ανακόψει την πορεία της προς την επιβράδυνση, προκειμένου να απομακρυνθεί από τον κίνδυνο μιας σοβαρής επιδείνωσης του ρυθμού μεγέθυνσής της μετά το 2008. Στο πλαίσιο αυτό, η κεντρική επιδίωξη της έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την απασχόληση του έτους 2006, της οποίας τα βασικά συμπεράσματα παρουσιάζει η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος, συνίσταται στην ανάδειξη των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων της ελληνικής οικονομίας, προκειμένου να προσανατολίσει τις αναπτυξιακές και χρηματοδοτικές της δυνάμεις στην στρατηγική μεταμόρφωσης του παραγωγικού συστήματος, της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και της πραγματικής σύγκλισης. Επιπλέον, η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος περιλαμβάνει άρθρο για τις μετανάστριες και την απασχόληση στην Ελλάδα. Τέλος παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος. • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν, Βασίλης Παπαδόγαμβρος. **ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:** Σάββας Ρομπόλης. **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΈΚΔΟΣΗΣ:** Γιώργος Κολλιάς, Δ.Κατσορίδας • **ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 10681, Τηλ: 2103327710, 210 3327726, Fax: 210 3304452 • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ: ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ 2006

(ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ)

Η μείωση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ (3,5% αύξηση το 2005 έναντι 4,7% το 2003-2004) και της παραγωγικότητας της εργασίας στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι σε διεθνή σύγκριση τα επίπεδά της εμφανίζουν θετικές επιδόσεις, εντούτοις συμβάλλουν στη μείωση της διαφοράς του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ μεταξύ της Ελλάδας και της Ε.Ε.-15 από 3 εκατοστιαίες μονάδες ετησίως σε 1,5 εκατοστιαία μονάδα.

Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι η πραγματική σύγκλιση της ελληνικής οικονομίας προς τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κινείται προς κατεύθυνση επιβράδυνσης.

Έχει μάλιστα καθοριστική σημασία το γεγονός ότι η επιβράδυνση της μεγέθυνσης του ΑΕΠ και η συντελούμενη στασιμότητα των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό, επέφεραν σημαντική επιβράδυνση και στην παραγωγικότητα της εργασίας (3,5% το 2004 έναντι 2% το 2006-2007).

Από την άποψη αυτή, είναι ενδιαφέρον να τονιστεί ότι η στρατηγική μεταστροφής της οικονομικής πολιτικής με την αύξηση των δημοσίων επενδύσεων και την ενίσχυση της αναδιανομής του εισοδήματος αποτελεί μονόδρομο άμεσης επιλογής, δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία απαιτείται να ανακόψει την πορεία της προς την επιβράδυνση, προκειμένου να απομακρυνθεί από τον κίνδυνο μιας σοβαρής επιδείνωσης του ρυθμού μεγέθυνσής της μετά το 2008.

Στο πλαίσιο αυτό, **η κεντρική επιδίωξη της έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την απασχόληση του έτους 2006**, συνίσταται στη διερεύνηση και επισήμανση των εξελίξεων και των πτυχών που συγκροτούν, σε μεγάλο βαθμό, τον κοινωνικο-οικονομικό σχηματισμό στην Ελλάδα καθώς και στην ανάδειξη των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων της ελληνικής οικονομίας, προκειμένου να προσανατολίσει τις αναπτυξιακές και χρηματοδοτικές της δυνάμεις στην στρατηγική μεταμόρφωσης του παραγωγικού συστήματος, της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας και της πραγματικής σύγκλισης.

Στην κατεύθυνση αυτής της προσέγγισης, **τα πιο σημαντικά συμπεράσματα της Έκθεσης** αναφέρονται στα εξής:

1. **Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ** στην Ελλάδα επιβραδύνεται και παρά το γεγονός ότι σε διεθνή σύγκριση το επίπεδό του παραμένει θετικό, εντούτοις οι προσδοκίες των επιχειρήσεων και των καταναλωτών είναι πιο απαισιόδοξες, εξαιτίας του περιορισμού της εσωτερικής ζήτησης που υπήρξε η κινητήρια δύναμη της μεγέθυνσης

της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία.

2. **Τον σημαντικό ρόλο στην αύξηση του ΑΕΠ** (2005) παίζει η ιδιωτική κατανάλωση η οποία σε μεγάλο βαθμό στηρίζεται στον τραπεζικό δανεισμό, στην μείωση της ιδιωτικής αποταμίευσης των νοικοκυριών και στην αύξηση κατά 2,3% των πραγματικών μισθών. Αντίθετα, η συμβολή των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων στην αύξηση του ΑΕΠ (2005) είναι αρνητική, ενώ η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης ανέρχεται στο επίπεδο του 67%. Έτσι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Ελλάδα τροφοδοτούμενος, κατά κύριο λόγο, από εξωεπενδυτικούς παράγοντες, σηματοδοτεί την προοπτική της επιβράδυνσης του, εκτός και εάν στο άμεσο μέλλον ανακάμψει ο ρυθμός αύξησης των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, αφού εμπεριέχει τον κίνδυνο μείωσης της ιδιωτικής κατανάλωσης όταν η εξυπηρέτηση των τραπεζικών δανείων εξελιχθεί σε δύσκολη παράμετρο των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών στην χώρα μας.

3. **Οι επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό** αυξήθηκαν στην Ελλάδα, κατά την πενταετία 2001-2005, με ετήσιο ρυθμό 7,6% έναντι 1,2% στην Ε.Ε.-15 κατά μέσο όρο, -2,4% στην Πορτογαλία, 2,5% στην Ισπανία, 4,4% στην Ιρλανδία και 0% στην Ιταλία. Όμως, κατά το 2005 στην Ελλάδα υπήρξε αρνητική εξέλιξη αφού η αύξηση των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό ανήλθε μόλις στο επίπεδο του 0,5%.

4. **Ο δείκτης πραγματικής σύγκλισης,** δηλαδή ΑΕΠ ανά κάτοικο σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης στην Ελλάδα προβλέπεται το 2007 να φτάσει στο 79,5% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15, έναντι 75,5% το 2004. Όμως, οι επιπτώσεις μιας συνεχιζόμενης επιβράδυνσης μπορούν να είναι σοβαρές για την πραγματική σύγκλιση, όπως εξάλλου το δείχνει η εμπειρία της Πορτογαλίας όπου το ΑΕΠ ανά κάτοικο μειώθηκε από 73% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 το 2000, σε 66% περίπου το 2005.

5. **Ο όγκος της μεταποιητικής παραγωγή**ς κατά την τελευταία τριετία 2004-2006 παρουσιάζει στασιμότητα, το τέλος της οποίας δεν είναι ορατό.

6. **Η παραγωγικότητα της εργασίας** επιβραδύνεται από το επίπεδο 3,5% των ετών 1997-2004, στο επίπεδο 2% (2005) όπου προβλέπεται να παραμείνει και κατά το 2006-2007. Αν και μειωμένο, των προηγούμενων ετών, το επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας, στην κατάταξη των κρατών μελών της Ε.Ε.-15 με κριτήριο την αύξηση της παραγωγικότητας κατά το 2005, η Ελλάδα κατάλαβε τη δεύτερη θέση μετά τη Δανία. Η αντίστοιχη αύξηση στις άλλες χώρες της σύγκλισης, στην Ισπανία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία ήταν μηδενική ή ασήμαντη (από 0% έως 0,4%).

7. **Η κινητήρια δύναμη** της ελληνικής οικονομίας το 2005 ήταν η εγχώρια ζήτηση, η οποία αυξήθηκε κατά 2,5%. Από τη σύγκριση της εξέλιξης της εγχώριας ζήτησης στην Ελλάδα με

το αντίστοιχο μέγεθος στις άλλες 23 ανεπτυγμένες χώρες του πλανήτη, προκύπτει ότι στην Ελλάδα από το 2005 η εγχώρια ζήτηση αυξάνεται μεν ταχύτερα, πλην όμως με μικρότερους ρυθμούς.

8. **Η άνοδος της κερδοφορίας** στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας ανάγεται εξ' ολοκλήρου στην μείωση του εισοδηματικού μεριδίου της εργασίας. Ωστόσο, στον επιχειρηματικό τομέα, η άνοδος οφειλόταν, ως ένα βαθμό, και στην αποτελεσματικότερη χρήση του μηχανικού εξοπλισμού που είχε ως αποτέλεσμα την μικρή, πλην όμως υπαρκτή άνοδο του λόγου προϊόντος / κεφαλαίου (παραγωγικότητα κεφαλαίου).

9. **Το έλλειμμα στο ισοζύγιο** τρεχουσών συναλλαγών βρίσκεται από το 2001 σε υψηλά επίπεδα της τάξης του 10% του ΑΕΠ. Η παρατηρούμενη βελτίωση του 2005 οφείλεται στην μείωση των εισαγωγών κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Η βελτίωση οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στην αύξηση των εξαγωγών, χωρίς καύσιμα και πλοία, που ανάγεται στην αύξηση του όγκου του διεθνούς εμπορίου αλλά και στη μείωση των εισαγωγών που μειώθηκαν μαζί με τις επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό.

10. **Το μοναδιαίο κόστος εργασίας** στην Ελλάδα μειώθηκε έναντι των ανταγωνιστριών χωρών κατά 2% στην περίοδο 1999-2005 και κατά 3,2% στην περίοδο 1995-2005. Από την σύγκριση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα, έναντι των αντίστοιχων αυξήσεων στις άλλες χώρες, καθίσταται προφανές ότι η επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας δεν οφείλεται στις αυξήσεις των μισθών αλλά στην ανατίμηση του ευρώ και στα αυξανόμενα περιθώρια κέρδους των επιχειρήσεων στη χώρα μας.

11. **Οι πραγματικές αποδοχές** κατά την πενταετία 2001-2005 στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας παρουσίασαν αύξηση κατά 19% (μέση ετήσια αύξηση 3,5%) έναντι 4,9% στην Ε.Ε.-15. Έτσι, η αύξηση κατά 19% στην Ελλάδα αποτελεί αντανάκλαση της σχεδόν ισόποσης (+18%) αύξησης της παραγωγικότητας. **Στην μεταποιητική βιομηχανία** η διανομή του προϊόντος μετατράπηκε, κατά την πενταετία 2001-2005 υπέρ των κερδών αφού η παραγωγικότητα της εργασίας αυξήθηκε κατά 19%, ενώ η πραγματική δαπάνη (μισθός + εργοδοτικές εισφορές + άλλες δαπάνες του εργοδότη που σχετίζονται με την εργασία) αυξήθηκε κατά 14%.

12. **Οι μέσες μηνιαίες ακαθάριστες αποδοχές** το 2005 ανέρχονταν στην Ελλάδα σε 1.441 ευρώ, έναντι 2.110 ευρώ κατά μέσο όρο στην Ε.Ε.-15. Έτσι, το μηνιαίο κόστος εργασίας στην Ελλάδα αντιστοιχεί στο 68% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15 και η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα ανέρχεται σε 91%του μέσου όρου της Ε.Ε.-15. Τέλος, η αγοραστική δύναμη του μέσου ακαθάριστου μισθού στην Ελλάδα ανερχόταν, κατά το 2005, στο 89% του μέσου όρου της Ε.Ε.-15.

13. **Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα**, είναι πληθωρισμός κερδών και η μείωση της ανταγωνιστικότητας τιμής δεν οφείλεται στις αυξήσεις των μισθών αλλά στην αδιάκοπη αύξηση των περιθωρίων κέρδους.

14. Η Ελλάδα διακρίνεται για τις **οικονομικές της ανισότητες**, με την έννοια ότι το εισόδημα των 20% περισσότερο εύπορων ελλήνων είναι συστηματικά περίπου το εξαπλάσιο από το εισόδημα των 20% λιγότερο εύπορων ελλήνων.

15. **Οι δημοσιονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα** και την Ευρωπαϊκή Ένωση περιορίζουν το δημόσιο έλλειμμα στο πλαίσιο του Συμφώνου ανάπτυξης και σταθερότητας αλλά ταυτόχρονα διευρύνουν το κοινωνικό έλλειμμα, με αποτέλεσμα να απαιτείται μια διευρυμένη αναδιανομή του εισοδήματος, τόσο στην πρωτογενή, όσο και στην δευτερογενή διανομή του εισοδήματος προκειμένου, ιδιαίτερα, στην Ελλάδα να αναπληρώσουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι το μέγεθος των φορολογικών βαρών που επωμίσθηκαν από την αύξηση της άμεσης και της έμμεσης φορολογίας καθώς και των φορολογικών απωλειών που υπέστησαν τα τελευταία έτη.

16. **Η περιορισμένη αύξηση των δηλωθέντων κερδών και φόρων των επιχειρήσεων (2005),** σε συνδυασμό με την αύξηση των δηλωθέντων εισοδημάτων και φόρων των μισθωτών και των συνταξιούχων προκάλεσε σημαντική μετατόπιση του φορολογικού βάρους στην χώρα μας. Έτσι, από το σύνολο των φόρων που εισπράττει ο κρατικός προϋπολογισμός (οικονομικό έτος 2005) το 44,5% (39,7% οικονομικό έτος 2004) καταβλήθηκε από μισθωτούς και συνταξιούχους και το 42,1% (45,9% οικονομικό έτος 2004) καταβλήθηκε από νομικά πρόσωπα (επιχειρήσεις). Έτσι, οι μισθωτοί παρουσιάζουν αύξηση στο δηλωθέν εισόδημα κατά7,1% και στην φορολογία παρουσίασαν αύξηση κατά 22,03%. Οι συνταξιούχοι παρουσίασαν αύξηση στο δηλωθέν εισόδημα κατά 7,3% και στην φορολογία παρουσίασαν αύξηση κατά 29,3%. Οι επιχειρήσεις παρουσίασαν αύξηση της φορολογίας κατά 2,5% και οι εισοδηματίες εμφανίζουν σημαντική μείωση των εισοδημάτων τους κατά 15,5% και αντίστοιχη μείωση της φορολογίας κατά 11,3%.

17. **Το εργατικό δυναμικό** (δεύτερο τρίμηνο 2005) σε σχέση με το προηγούμενο έτος αυξήθηκε κατά 0,5%, η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,2% και το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 9,6% του εργατικού δυναμικού. Το 63,6% των απασχολούμενων είναι μισθωτοί, περισσότεροι από το είναι αυτοαπασχολούμενοι (22,1%), το 8% είναι εργοδότες και το υπόλοιπο 6,3%

εργάζονται ως συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη. Η παρατηρούμενη αύξηση της απασχόλησης αναφέρεται, κυρίως, σε θέσεις μερικής, προσωρινής και εποχικής απασχόλησης, μέσου εκπαιδευτικού και τεχνικού επιπέδου, οι οποίες απέχουν μακριά από τις διακηρύξεις για την «κοινωνία της γνώσης».

18. Οι εξελίξεις στο πεδίο **των εργασιακών σχέσεων** διακρίνονται από τη λήψη μέτρων και την άσκηση πολιτικών που διαπνέονται από την αποδυνάμωση του ρόλου και την αποκέντρωση της κεντρικής συλλογικής διαπραγμάτευσης, τη διεύρυνση της ευελιξίας των εργασιακών σχέσεων και της απελευθέρωσης της αγοράς εργασίας των τελευταίων δύο δεκαετιών, υπακούοντας σε μία υπόρρητη λογική ότι η μείωση του κόστους εργασίας και η ενίσχυση της λειτουργίας των δυνάμεων της αγοράς συμβάλλουν στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην αύξηση της κινητικότητας της εργασίας και στην βελτίωση αποτροπής των ανταγωνιστικών πιέσεων που επικρατούν στις εγχώριες και διεθνείς αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου.

19. Η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο που βρίσκεται σε εξέλιξη και ενδεχομένως σε επιτάχυνση προς τις χώρες φτηνού κόστους εργασίας που είναι, είτε τρίτες χώρες, είτε υπό ένταση χώρες, είτε είναι κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι επιπτώσεις για τις χώρες προέλευσης είναι σημαντικές, τόσο στο πεδίο των απωλειών θέσεων εργασίας, όσο και καθυστέρηση στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων. Παράλληλα, οι επιπτώσεις των μετεγκαταστάσεων στις χώρες υποδοχής, αν και τα εισοδήματα που προκύπτουν δεν παραμένουν στο σύνολό τους στην χώρα υποδοχής, εντούτοις οδηγούν τις χώρες υποδοχής σ' ένα έντονο ανταγωνισμό στα πεδία της απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων και της αγοράς εργασίας, της δημιουργίας ζωνών ελεύθερων συναλλαγών και ζωνών επιχειρήσεων, προκειμένου, όπως υποστηρίζουν, να αποφύγουν την αποβιομηχάνιση και την ανεργία. Όμως το ερώτημα που παραμένει για τις χώρες υποδοχής είναι: με τους όρους που εγκαθίστανται οι πολυεθνικές επιχειρήσεις δημιουργείται ένα τεχνολογικό γνωσιολογικό, παραγωγικό και αναπτυξιακό απόθεμα όταν μεταγκατασταθούν εκ νέου προς άλλη χώρα φθηνότερου κόστους εργασίας, όπως σήμερα συμβαίνει με την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από την Κίνα στην Ινδία και το Πακιστάν.

20. Η αποτίμηση των απόψεων του Δ.Ν.Τ. αναφορικά με τις εξελίξεις και τις προοπτικές του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, αναδεικνύει τον στόχο του διεθνούς οργανισμού ο οποίος εστιάζεται στον περιορισμό των συνταξιοδοτικών δαπανών (μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης των συντάξεων από το 70% στο 40%) και κατά συνέπεια στην αντίστοιχη μείωση των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού για την χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

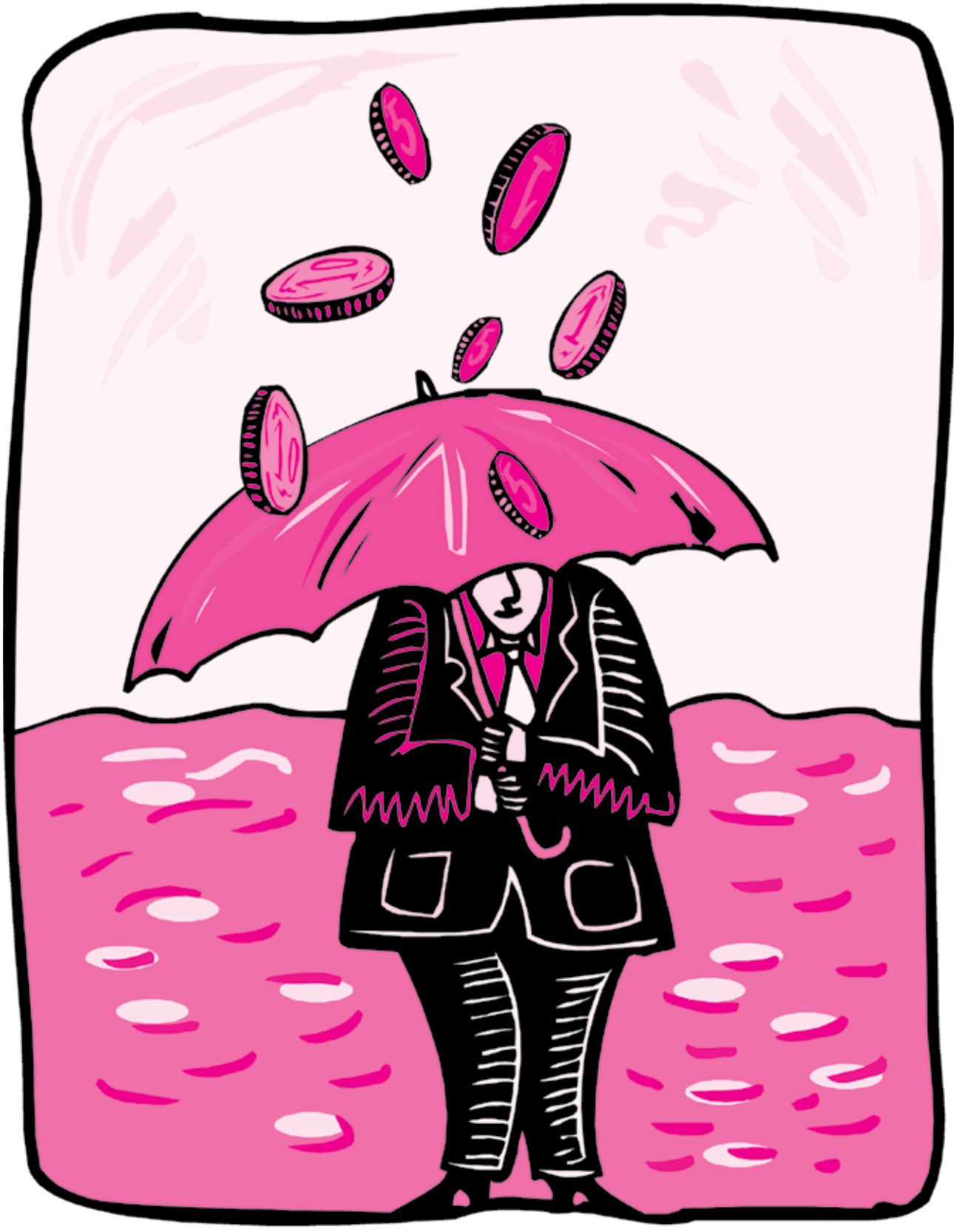

ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ *

του Απόστολου Καψάλη

Εισαγωγή

Η συζήτηση για την γυναικεία μετανάστευση και η γενικότερα μέριμνα για τα ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την διάσταση του φύλου κατά την μελέτη του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ελλάδα, αποτελούν ελπιδοφόρα μηνύματα προκειμένου για την ουσιαστική αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού στις τάξεις όχι μόνο των μεταναστριών ή των μεταναστών, αλλά όλων των κοινωνικά ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της χώρας.

Και αυτό γιατί, ακριβώς επειδή ιδιότητες όπως το φύλο, η καταγωγή ή ακόμη και η ηλικία, καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό, τόσο την εργασιακή πορεία, όσο και την κοινωνική δραστηριότητα οποιουδήποτε ανθρώπου, η έρευνα που εστιάζει στα ειδικότερα χαρακτηριστικά των μεταναστριών καθίσταται ολοένα και περισσότερο επιτακτική.

Η οριζόντια και σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης έχει οδηγήσει πολλές ευρωπαϊκές κοινωνίες σε αδιέξοδα και εξακολουθεί να ευθύνεται για μια σειρά μη θεραπεύσιμων κοινωνικών δυσλειτουργιών. Στην ελληνική περίπτωση δεν θα βρεθούν εύκολα κατά το παρελθόν συντονισμένες προσπάθειες χάραξης ειδικών πολιτικών που να αφορούν στη γυναικεία διάσταση της μετανάστευσης και σε ό,τι αυτή συνεπάγεται.

Κατά συνέπεια, η πρόσκληση που απευθύνθηκε από ένα μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον επιστημονικό φορέα της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος προκειμένου να συνδράμει στην σχετική συζήτηση, ερμηνεύεται κατ' αρχήν ως αναγνώριση του κατ' εξοχήν εργασιακού χαρακτήρα της γυναικείας μετανάστευσης στην χώρα. Ταυτόχρονα, η έγκαιρη εμπλοκή των συνδικάτων στην σχετική συζήτηση έχει αποδειχθεί σε πολλές περιπτώσεις ευεργετική για την επιτυχή αντιμετώπιση συναφών προβλημάτων.

Όποιος επιθυμεί να προσεγγίσει το θέμα της γυναικείας μετανάστευσης και της απασχόλησης στην Ελλάδα, θα πρέπει αρχικά να προσπαθήσει να προσδιορίσει το θέμα ποσοτικά, να αποδώσει, δηλαδή, με αριθμούς την εικόνα της παρουσίας εκατοντάδων χιλιάδων εργαζόμενων μεταναστριών στην Ελλάδα. Τότε μόνον είναι εφικτό να επιχειρηθεί η ανάλυση των βασικότερων ζητημάτων πολιτικής, τα οποία συνδέονται με το φύλο και την μετανάστευση.

Το άρθρο αυτό αποτελεί την ολοκληρωμένη μορφή του κειμένου της εισήγησης, που παρουσιάστηκε στις 30/06/2006 στο πλαίσιο ημερίδας, η οποία συν-διοργανώθηκε από την ευρωβουλευτή Κα Κράτσα Ρόδη και το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής με θέμα «Γυναίκες και μετανάστευση. Πραγματικότητα και προοπτικές».

I. Τα βασικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης των μεταναστριών

Από την επεξεργασία των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων για την μετανάστευση με βάση το φύλο προκύπτουν ορισμένα ενδιαφέροντα συμπεράσματα σχετικά με την εργασία των μεταναστριών.

1) Στην Ελλάδα η πρόσφατη εισερχόμενη μετανάστευση είχε από τα πρώτα της, σχεδόν, στάδια, έντονα τόσο το γυναικείο, όσο και το εργασιακό στοιχείο.

Δεδομένου ότι η μεγάλη πλειοψηφία του συνόλου των μεταναστών προέρχεται, κυρίως, από γειτονικές βαλκανικές χώρες, η αυτόνομη μετακίνηση των μεταναστριών για αναζήτηση εργασίας δεν συνάντησε ιδιαίτερες πρακτικές δυσκολίες, ενώ ακόμη και η άτυπη οικογενειακή επανένωση κατέστη, νωρίς, μια βασική και άμεση προοπτική για τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας στην χώρα καταγωγής των πρώτων οικονομικών μεταναστών, αντρών και γυναικών.

Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής του 2001 στο σύνολο του πληθυσμού τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της γυναικείας μετανάστευσης είναι τα εξής:

- Το 45,5% των μεταναστών είναι γυναίκες,
- Οι μετανάστριες αντιστοιχούν στο 6,3% των γυναικών της χώρας,
- Το 52% των μεταναστριών είναι έγγαμες (έναντι 45% των αντρών),
- Το 36,4% των μεταναστριών είναι άγαμες (έναντι 51% των αντρών),
- Το 49% των μεταναστριών δήλωσε ότι εγκαταστάθηκε για εργασία (59% των αντρών) και το 15% για οικογενειακή επανένωση (11,5% των αντρών μεταναστών).

2) Το ποσοστό απασχόλησης στο σύνολο των μεταναστριών εμφανίζεται υψηλότερο από το αντίστοιχο των ελληνίδων.

Έτσι, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της Απογραφής του 2001, οι απασχολούμενες μετανάστριες αποτελούν το 34,9% του συνολικού πληθυσμού τους (65,1% στους άντρες μετανάστες), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό μεταξύ των ελληνίδων είναι 26,7% (46,5% για του έλληνες). Σε ό,τι αφορά στο ποσοστό των απασχολούμενων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού της κάθε μιας από τις δύο κατηγορίες τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 88,1% για τις μετανάστριες και 86,6% για τις ελληνίδες.

Πίνακας 1

	Συνολικός Πληθυσμός	Απασχολούμενοι	% στον Πληθυσμό	% στο Εργατικό Δυναμικό
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	**762.191**	**391.632**	**51,4**	**90,8**
ΑΝΔΡΕΣ	415.552	270.731	65,1	92,0
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	**346.639**	**120.901**	**34,9**	**88,1**

	Συνολικός Πληθυσμός	Απασχολούμενοι	% στον Πληθυσμό	% στο Εργατικό Δυναμικό
ΕΛΛΗΝΕΣ	**10.171.906**	**3.710.317**	**36,5**	**88,8**
ΑΝΔΡΕΣ	4.997.874	2.326.153	46,5	90,2
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	**5.174.032**	**1.384.164**	**26,8**	**86,6**

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

3) Οι μετανάστριες εργάζονται σε πολύ συγκεκριμένους οικονομικούς κλάδους, ώστε τα εμπειρικά στερεότυπα, τα οποία έχουν σε μεγάλο βαθμό επικρατήσει στην Ελλάδα, ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στην πραγματικότητα.

Είναι γεγονός ότι οι μετανάστριες καταλαμβάνουν θέσεις εργασίας του ευρύτερου τομέα της παροχής υπηρεσιών, οι οποίες χαρακτηρίζονται χειρονακτικές και ανειδίκευτες, μολονότι το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, όπως και αυτό του συνόλου των μεταναστών, δεν διαφέρει ουσιωδώς από το αντίστοιχο του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Μάλιστα, από τα στοιχεία της Απογραφής προκύπτει ότι, οι μετανάστριες έχουν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο από τους άντρες μετανάστες, καθώς διαθέτουν μεγαλύτερα ποσοστά στις υψηλές εκπαιδευτικές βαθμίδες, δηλαδή, μεταξύ των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης έως των πτυχιούχων ανωτάτων σχολών, όπως προκύπτει και από τα δύο διαγράμματα που ακολουθούν[1].

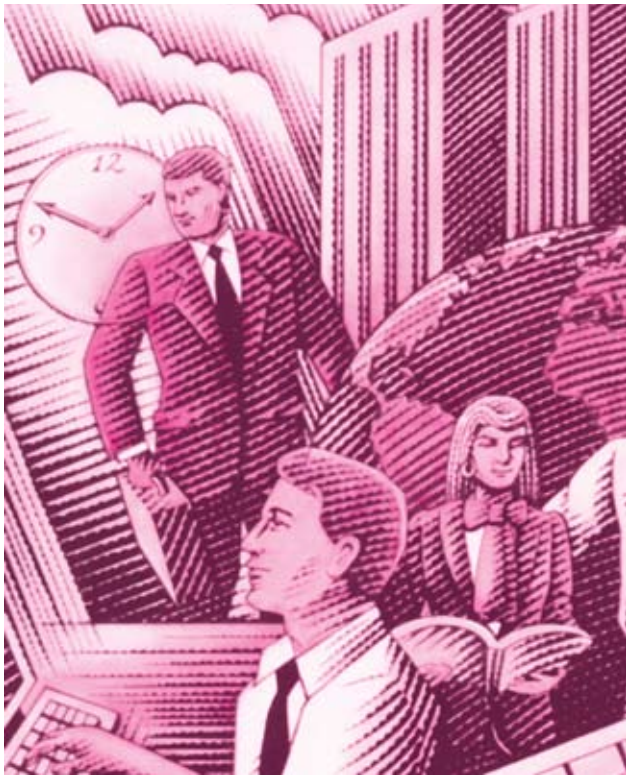

1 *Ως προς το διάγραμμα 1 στο εκπαιδευτικό επίπεδο 3-6, οι μετανάστριες έχουν θετικό πρόσημο έναντι του μέσου, ενώ στο διάγραμμα 2 υπερβαίνουν το ήμισυ των μεταναστών με τα ίδιο εκπαιδευτικό επίπεδο.*

Διάγραμμα 1 & 2

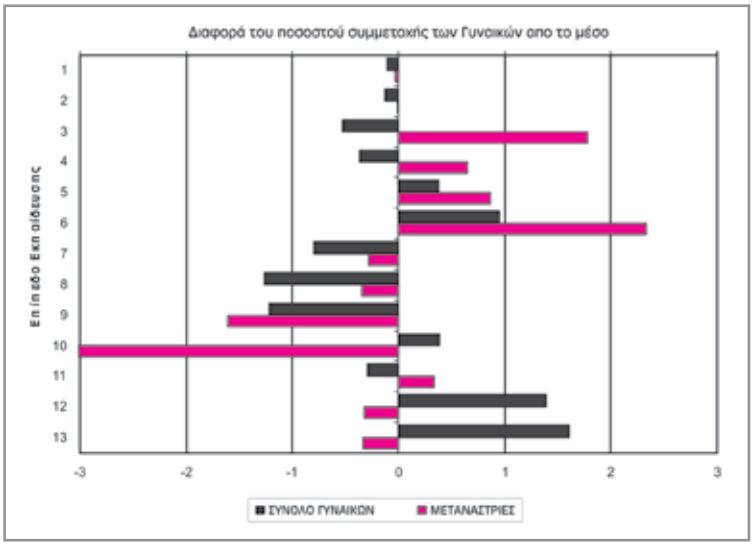

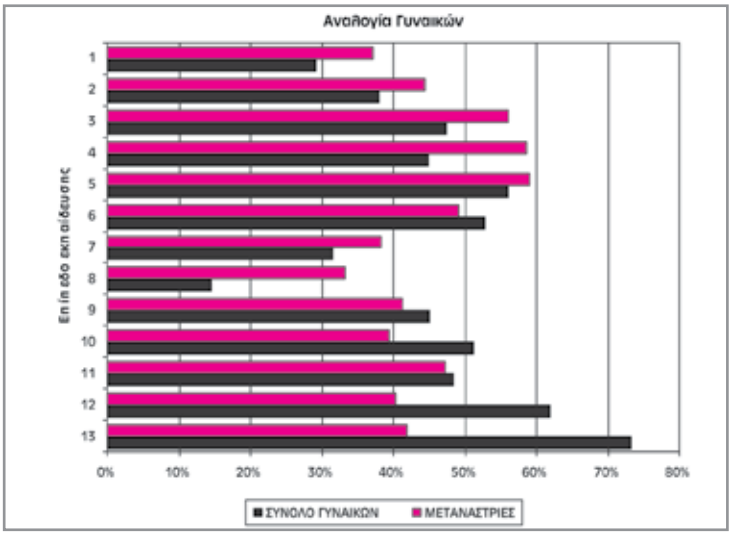

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή πληθυσμού 2001, πίνακες 7. Αλλοδαποί κατά υπηκοότητα, φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης και πίνακας 3. Πληθυσμός ηλικίας 6 ετών και άνω κατά φύλο, ομάδες ηλικιών και επίπεδο εκπαίδευσης. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Επεξηγήσεις: 1. Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου, 2. Κάτοχοι Μάστερ, 3. Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών, 4. Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ), Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, 5. Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 6. Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης, 7. Πτυχιούχοι ΤΕΛ, 8. Πτυχιούχοι ΤΕΣ, 9. Απόφοιτοι 3τάξιου Γυμνασίου, 10. Απόφοιτοι Δημοτικού, 11. Φοιτούν στο Δημοτικό, 12. Εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, 13. Δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

Παρόλα αυτά, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Β' τρίμηνο) για το έτος 2005 οι τέσσερις κύριοι κλάδοι απασχόλησης των μεταναστριών είναι οι εξής:

α) Στα ιδιωτικά νοικοκυριά απασχολείται το 41%, ενώ ένα επιπλέον 7,5% εργάζεται στους κλάδους της υγειας-κοινωνικής μέριμνας και των άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών. Συνολικά, δηλαδή, σχεδόν οι μισές μετανάστριες απασχολούμενες (48,5%) δουλεύουν, κυρίως, ως οικιακοί βοηθοί, καθαρίστριες, αποκλειστικές νοσοκόμες, ως οικόσιτο υπηρετικό προσωπικό και σε άλλες σχετικές με την παροχή τέτοιου είδους υπηρεσιών εργασίες,

β) Σε ξενοδοχεία και εστιατόρια εργάζεται το 16%,

γ) Στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο το 10%,

δ) Και στις μεταποιητικές βιομηχανίες το 8%.

Στο πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται αναλυτικά η κατανομή των μεταναστριών κατά κλάδο απασχόλησης και η εξέλιξη αυτής της κατανομής την πενταετία μεταξύ 2005-2001.

Πίνακας 2

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΤΗ	
	2005	**2001**
ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΩΝ	**100%**	**100%**
Α. Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα και δασοκομία	**7,6**	3,0
Β. Αλιεία	0	0
Γ. Ορυχεία και λατομεία	0	0
Δ. Μεταποιητικές βιομηχανίες	**8,1**	**10,6**
Ε. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος κλπ	0	0
ΣΤ. Κατασκευές	1,0	1,6
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οχημάτων	**9,6**	**6,4**
Η. Ξενοδοχεία και εστιατόρια	**15,8**	**19,9**
Θ. Μεταφορές αποθήκευση και επικοινωνίες	0,6	0,8
Ι. Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	0,4	0
Κ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	**7,5**	4,8
Λ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα κλπ	0,4	0,4
Μ. Εκπαίδευση	1,0	1,9
Ν. Υγεία και κοινωνική μέριμνα	**3,1**	2,1
Ξ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	**4,3**	2,1
Ο. Ιδιωτικά νοικοκυριά	**40,8**	**46,5**
Π. Ετερόδικοι οργανισμοί και όργανα	0	0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, β· τρίμηνα, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

4) Η προηγούμενη ανάλυση έχει ως αποτέλεσμα η παρουσία των μεταναστριών σε κάποια συγκεκριμένα επαγγέλματα να είναι ιδιαίτερα πολύ σημαντική σε σχέση με το ποσοστό τους στο γυναικείο πληθυσμό της χώρας, έτσι ώστε δεν θα ήταν υπερβολή να ειπωθεί ότι κάποιες εργασίες μπορούν να χαρακτηριστούν, πλέον, ως «γυναικείες μεταναστευτικές δουλειές».

Συνολικά, ενώ οι μετανάστριες αντιστοιχούν μόλις στο 6,4% του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών της χώρας, (και στο 6,3% του συνόλου των γυναικών), στον κλάδο των εργαζομένων γυναικών σε ιδιωτικά νοικοκυριά αποτελούν το 67% των γυναικών, οι οποίες απασχολούνται συνολικά στον κλάδο. Εάν, μάλιστα, προσθέσουμε και αυτές, οι οποίες δουλεύουν στους κλάδους α) υγεία-κοινωνική μέριμνα και β) άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, τότε το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται συνολικά σε 75,5%, δηλαδή, τρεις στις τέσσερις γυναίκες εργαζόμενες σε αυτούς τους τρεις κλάδους απασχόλησης είναι μετανάστριες.

Το αντίστοιχο ποσοστό των μεταναστριών στο σύνολο των γυναικών στον κλάδο του χονδρικού και λιανικού εμπορίου είναι 17% και στα ξενοδοχεία-εστιατόρια 12,5%, όπως φαίνεται και στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 3

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, 2005	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (%)
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	**6,4**
Α. Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα και δασοκομία	3,5
Β. Αλιεία	*
Γ. Ορυχεία και λατομεία	*
Δ. Μεταποιητικές βιομηχανίες	5,6
Ε. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος κλπ	*
ΣΤ. Κατασκευές	**17,0**
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οχημάτων	3,2
Η. Ξενοδοχεία και εστιατόρια	**12,4**
Θ. Μεταφορές αποθήκευση και επικοινωνίες	1,2
Ι. Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	0,7
Κ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	5,9
Λ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα κλπ	0,4
Μ. Εκπαίδευση	0,6
Ν. Υγεία και κοινωνική μέριμνα	**2,3**
Ξ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	**6,1**
Ο. Ιδιωτικά νοικοκυριά	**67,0**
Π. Ετερόδικοι οργανισμοί και όργανα	*

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 2005 β΄ τρίμηνο, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

5) Τόσο οι ευκαιρίες απασχόλησης όσο και η δυνατότητα απορρόφησης των μεταναστριών στην αγορά εργασίας και ειδικότερα σε κάποια επαγγέλματα, όπως αυτά τα οποία προαναφέρθηκαν, αποδείχθηκαν πολύ μεγάλες στο πρόσφατο παρελθόν.

Έτσι, συνολικά την τελευταία πενταετία οι απασχολούμενες μετανάστριες σχεδόν διπλασιάστηκαν (αύξηση κατά 82,5%). Αύξηση, παρουσιάζει την περίοδο 2001-2005 και ο αριθμός των απασχολούμενων ελληνίδων αλλά κατά 7,3%. Από αυτή την σχέση συμπεραίνεται ότι οι μετανάστριες, εξαιτίας, προφανώς και του τύπου των εργασιών, τις οποίες αναλαμβάνουν, εντάσσονται με μεγάλη ευκολία στην αγορά εργασίας, μεγαλύτερη ενδεχομένως από την αντίστοιχη των ελληνίδων.

Σε συγκεκριμένους κλάδους η αύξηση αυτή της απασχόλησης των μεταναστριών ήταν σημαντικότερη, έτσι ώστε αποτυπώνεται ευκρινώς σε ποιες συγκεκριμένα εργασίας απορροφήθηκαν αυτές οι νέες εργαζόμενες την τελευταία πενταετία.

Πίνακας 4

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	**2005**	**2001**	**ΜΕΤΑΒΟΛΗ**	% Μεταβολή
ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΩΝ	**106.791**	**58.527**	**48.264**	**82,5**
Α. Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα και δασοκομία	8.064	1.757	6.307	359,0
Β. Αλιεία	0	0	0	*
Γ. Ορυχεία και λατομεία	0	0	0	*
Δ. Μεταποιητικές βιομηχανίες	8.600	6.196	2.404	38,8
Ε. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος κλπ	0	0	0	*
ΣΤ. Κατασκευές	1.121	914	207	22,6
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, οχημάτων	10.230	3.767	6.463	**171,6**
Η. Ξενοδοχεία και εστιατόρια	16.874	11.638	5.236	45,0
Θ. Μεταφορές αποθήκευση και επικοινωνίες	595	479	116	24,2
Ι. Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	419	0	419	*
Κ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	8.004	2.791	5.213	186,8
Λ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα κλπ	442	244	198	81,1
Μ. Εκπαίδευση	1.051	1.090	-39	-3,6
Ν. Υγεία και κοινωνική μέριμνα	3.276	1.226	2.050	**167,2**
Ξ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	4.569	1.219	3.350	**274,8**
Ο. Ιδιωτικά νοικοκυριά	43.545	27.205	16.340	**60,1**
Π. Ετερόδικοι οργανισμοί και όργανα	0	0	0	*

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, β· τρίμηνα, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Συγκεκριμένα, σχεδόν πενταπλασιάστηκαν στον κλάδο της γεωργίας-κτηνοτροφίας κλπ, τετραπλασιάστηκαν στην κατηγορία των άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών και τριπλασιάστηκαν στους κλάδους της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας και

του χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Ενδεικτικό είναι, επίσης, το γεγονός ότι οι ηλικίες των απασχολούμενων μεταναστριών που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη αύξηση είναι αυτές μεταξύ 25-44 ετών και ειδικότερα μεταξύ 35-39 ετών.

Πίνακας 5

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΕΣ	2005	2001	ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2001 - 2005
ΣΥΝΟΛΟ	**106.791**	**58.527**	**48.264**
15-19 ετών	1.718	1.041	677
20-24 ετών	6.661	4.724	1.937
25-29 ετών	17.482	9.583	**7.899**
30-34 ετών	17.731	11.020	**6.711**
35-39 ετών	19.066	9.764	**9.302**
40-44 ετών	16.571	9.844	**6.727**
45-49 ετών	11.974	6.620	5.354
50-54 ετών	9.689	3.782	5.907
55-59 ετών	4.693	1.537	3.156
60-64 ετών	1.206	340	866
65-69 ετών	0	136	-136
70-74 ετών	0	136	-136
75+ ετών	0	0	0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, β· τρίμηνα, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

6) Η τελευταία διαπίστωση ενισχύεται και από την εξέταση και των ποσοστών ανεργίας των γυναικών με κριτήριο την καταγωγή τους. Έτσι, παρά το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός προστέθηκε στο σύνολο των απασχολούμενων τα ποσοστά ανεργίας των μεταναστριών μειώθηκαν αισθητά την τελευταία πενταετία.

Ειδικότερα:

α) το ποσοστό ανεργίας των γυναικών μειώθηκε πολύ περισσότερο στις μετανάστριες (από 17,9% στο 14%), από ό,τι στις ελληνίδες, στις οποίες μειώθηκε μόνο κατά 0,5% (από 15,8% σε 15,3%).

β) το ποσοστό ανεργίας των μεταναστριών ήταν, αφενός μεγαλύτερο του αντίστοιχου των ελληνίδων (17,9% έναντι 15,8%), ενώ τώρα είναι μικρότερο (14% έναντι 15,3%).

γ) τέλος, το ποσοστό ανεργίας των μεταναστριών ήταν υψηλότερο του μέσου όρου όλων των γυναικών της χώρας (17,9% έναντι 15,9%), ενώ σήμερα είναι χαμηλότερο (14% έναντι 15,2%).

Παρόλα αυτά, οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας από τα αντίστοιχα των αντρών μεταναστών, δεδομένου ότι το ποσοστό ανεργίας των μεταναστριών είναι 14% έναντι μόλις 4,4% των μεταναστών.

Πίνακας 6

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΕΤΗ	
	2005	2001
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	15,2	15,9
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	15,3	15,8
ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	14,0	17,9
ΑΝΔΡΕΣ ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	4,4	7,5

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, β· τρίμηνα, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

7) Μέχρι στιγμής η Ελλάδα αποτελεί στο θέμα της εργασίας των μεταναστών μια σημαντική εξαίρεση σε ό,τι αφορά τουλάχιστον στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα ποσοστά απασχόλησης των μεταναστών είναι κατά κανόνα χαμηλότερα από τους αντίστοιχους εθνικούς μέσους στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. Αντιθέτως στην Ελλάδα, τα ποσοστά απασχόλησης των μεταναστών είναι πολύ υψηλότερα από τα αντίστοιχα των ελλήνων (51,4% έναντι 36,5%). Στους άνδρες τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 65,1% για τους μετανάστες και 46,5% για τους έλληνες και για τις γυναίκες, όπως, ήδη, αναφέρθηκε είναι 34,9% για τις μετανάστριες και 26,8% για τις ελληνίδες.

Το ίδιο ισχύει και για την σχέση του μεριδίου της ανεργίας των μεταναστών ως προς το μερίδιο συμμετοχής τους στο εργατικό δυναμικό. Όταν, για παράδειγμα, οι μετανάστες αντιστοιχούν στο 5% των ανέργων και στο 5% του εργατικού δυναμικού μιας χώρας, τότε αυτή η σχέση λέγεται ότι είναι ίση με την μονάδα. Την διετία 2002-2003 αρνητική εμφανίζεται αυτή η σχέση (δηλαδή μικρότερη της μονάδας) μόνο στην περίπτωση της Ελλάδος, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Eurostat τα οποία εμπεριέχονται σε μια πρόσφατη έρευνα[2].

Όμως, και από τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2005 προκύπτει ότι πράγματι οι μετανάστες αντιπροσωπεύουν το 6,6% του εργατικού δυναμικού, αλλά μόνο το 5,6% των ανέργων. Για τους άντρες τα ποσοστά είναι αντίστοιχα 6,6% και 5,5% και για τις γυναίκες 6,3% και 5,8%.

Σε κάθε περίπτωση ό,τι έχει να κάνει με τις καθαρίστριες, τις οικιακές βοηθούς και τις εργαζόμενες στον κλάδο της υγείας-πρόνοιας αφορά στις μισές, περίπου, μετανάστριες (48,5% όπως προαναφέρθηκε). Κατά συνέπεια, το θεσμικό πλαίσιο και η εργασιακή πραγματικότητα αυτών των γυναικών καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την πορεία της μετανάστευσης στην χώρα μας

2 *Πρόκειται για την μελέτη του Κου Φωτάκη (Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), η οποία παρουσιάσθηκε στην εισήγησή του με τίτλο «Δημογραφικές εξελίξεις, μετανάστευση και ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική», κατά την διάρκεια συνεδρίου του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου στις 25 και 26 Μαΐου 2006 με θέμα «Η κοινωνική πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον: προκλήσεις και προοπτικές».*

Εικόνα 1

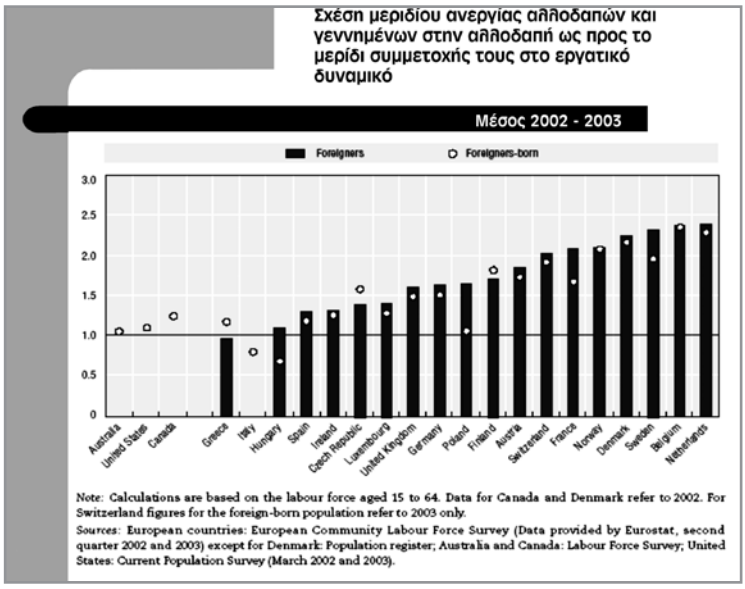

και ακολούθως ό,τι σχετίζεται με αυτή σε οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο.

Έτσι, πολλά από τα ζητήματα της μεταναστευτικής πολιτικής σε σχέση με το φύλο σχετίζονται άμεσα με τις συγκεκριμένες κατηγορίες μεταναστριών εργαζομένων.

II. Ζητήματα μεταναστευτικής πολιτικής και κοινωνικής ένταξης

Η ρύθμιση των ζητημάτων, τα οποία αφορούν ειδικότερα στην μετανάστρια θα πρέπει να τεθούν στο κέντρο των εργασιών κατά την χάραξη των επόμενων βημάτων της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα στο άμεσο μέλλον. Και αυτό όχι μόνο γιατί, πλέον, σε παγκόσμια κλίμακα αλλά και στην χώρα μας οι μισοί μετανάστες είναι γυναίκες, αλλά κυρίως γιατί τα νέα δημογραφικά δεδομένα απαιτούν μια νέα προσέγγιση εστιασμένη στην μετανάστρια.

Στην προαναφερθείσα έρευνα (**Φωτάκης**) η οποία παρουσιάστηκε στο συνέδριο του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου τον Μάιο του 2006, σημειώνεται ότι από την μελέτη της εξέλιξης του πληθυσμού, η καθαρή μετανάστευση αποτελεί σήμερα για τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. την κύρια πηγή αύξησης του πληθυσμού. Χωρίς μετανάστευση η Γερμανία, η Ιταλία και η Ελλάδα θα εμφάνιζαν μείωση του πληθυσμού τους.

Συνολικά για την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25, την τριετία 2002-2004 η μέση μεταναστευτική εισροή, που προκύπτει μετά την αφαίρεση της φυσικής μεταβολής του πληθυσμού, ανέρχεται σε 1,8 εκατομμύρια μετανάστες ετησίως ή 3,94 άτομα ανά χίλιους κατοίκους. Για την περίπτωση της Ελλάδας, η μέση μεταναστευτική εισροή εκτιμάται από την Eurostat ότι ήταν 3,3 άτομα ανά χιλίους κατοίκους ετησίως, όπως φαίνεται και στην εικόνα που ακολουθεί.

Για την ελληνική περίπτωση, σε μία μελέτη

(Δρεττάκης) το 2002[3], αναλύεται λεπτομερώς η σχέση της αύξησης του πληθυσμού και της μετανάστευσης και εξάγονται δύο βασικά συμπεράσματα.

Το πρώτο αφορά στην διαπίστωση ότι το 97% της αύξησης του πληθυσμού της χώρας τη δεκαετία 1991-2001 οφείλεται στους αλλοδαπούς. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι *«η αύξηση του πληθυσμού την δεκαετία 1991-2001 ήταν 704180. Κατά συνέπεια, εάν η διαφορά των θανάτων από τις γεννήσεις στη διάρκεια της δεκαετίας ήταν 21618, η συμβολή της μετανάστευσης ήταν 682562 (96,6%) και της φυσικής αύξησης (3,1%)».*

Σύμφωνα με το δεύτερο συμπέρασμα, η αύξηση αυτή του πληθυσμού οφείλεται κυρίως στις γεννήσεις από αλλοδαπές μητέρες. Βέβαια, ο υπολογισμός της φυσικής κίνησης του ελληνικού πληθυσμού της χώρας απαιτεί την ύπαρξη στοιχείων για τις γεννήσεις και τους θανάτους χωριστά των ελλήνων και των αλλοδαπών.

Εικόνα 2

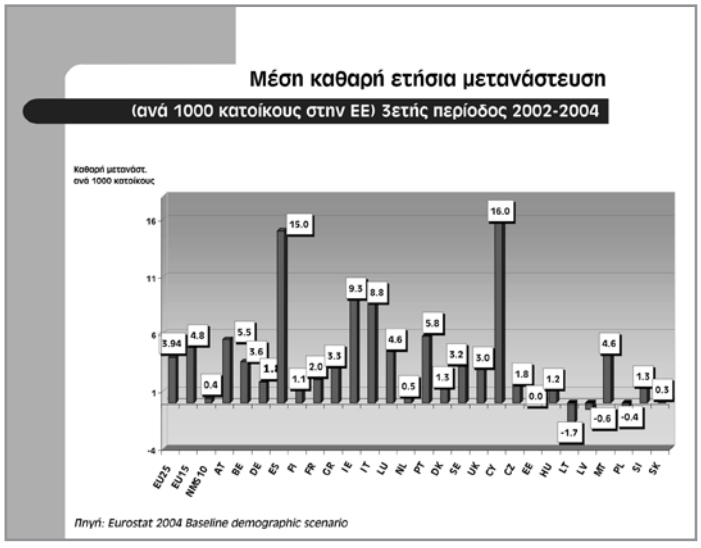

Ελλείψει, όμως, τέτοιων επίσημων στοιχείων από την ΕΣΥΕ, ο ερευνητής καταφεύγει σε μελέτη ενδεικτικών στοιχείων από δύο κρατικά Νοσοκομεία και από δύο Δήμους της χώρας[4].

Από τις γεννήσεις ελληνίδων και αλλοδαπών μητέρων τα έτη 1995-1998, προκύπτει ότι στα τέλη της δεκαετίας του 1990 *«δεν αποκλείεται ένα ποσοστό πάνω από 10% του συνόλου των γεννήσεων στη χώρα να είναι από αλλοδαπές μητέρες. [..] Αν οι γεννήσεις αυτές αφαιρεθούν από το σύνολο των γεννήσεων, ο ελληνικός πληθυσμός παρουσιάζει σημαντική φυσική μείωση (οι θάνατοι είναι περισσότεροι από τις γεννήσεις ελλήνων)»*.

Τα δύο αυτά συμπεράσματα που αφορούν στην χώρα μας δεν αποτελούν παρά

---

3 Δρεττάκης Μανώλης, Εισροή μεταναστών και υπογεννητικότητα 1991-2000, Αθήνα 2002.

4 Νοσοκομεία «Αλεξάνδρας» της Αθήνας και «Ιπποκράτειο» της Θεσσαλονίκης και Δήμοι Αθηναίων και Ηρακλείου Κρήτης.

την επιβεβαίωση της επέλευσης ορισμένων ποιοτικών συμπτωμάτων, τα οποία συνεπάγεται σχεδόν πάντα η μονιμοποίηση της μετανάστευσης σε μια χώρα, με σημαντικότερο αυτό της λεγόμενης και "θηλυκοποίησης της μετανάστευσης", ανεξάρτητα εάν στην Ελλάδα, όπως, ήδη, ειπώθηκε, η συμμετοχή των γυναικών στο σύνολο της μετανάστευση ήταν εξ αρχής σημαντική.

Όπως σωστά παρατηρείται[5] *«αν η μετανάστευση της εργασίας είναι δομική, είναι προορισμένη να διαρκέσει [...] Ο μετασχηματισμός του προσωρινού σε μόνιμο, της μετανάστευσης προς εργασία σε μετανάστευση προς εγκατάσταση, συνοδεύει μιαν αναντίρρητη δημογραφική μεταβολή: τη μαζικότερη άφιξη γυναικών, τη γέννηση και την ανάπτυξη παιδιών στην χώρα»*.

Άρα, αν οι προηγούμενες δημογραφικές εκτιμήσεις για την χώρα μας ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, ο παράγοντας γυναικεία μετανάστευση αναμένεται ότι θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την έκταση της δημογραφικής γήρανσης του πληθυσμού, την διατήρηση ή μη των ποσοστών του εργατικού δυναμικού στα σημερινά επίπεδα, την υλοποίηση των στόχων που τέθηκαν στα πλαίσια της Στρατηγικής της Λισαβόνας, το μέλλον και την βιωσιμότητα των συστημάτων της κοινωνικής ασφάλισης και πολλά άλλα ζητήματα, κοινωνικής κυρίως διάστασης.

Απαιτείται, επομένως, να αναζητηθούν οι ενδεδειγμένοι τρόποι προκειμένου για την άρση όλων των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες στο θέμα του κοινωνικού αποκλεισμού. Και κυρίως για την εξάλειψη των θεσμικής φύσης εμποδίων ως προς την πρόσβαση στην επίσημη αγορά εργασίας, γιατί στην Ελλάδα και στο θέμα της επιτυχούς αναζήτησης μιας θέσης εργασίας δεν εντοπίζονται, προς το παρόν, ιδιαίτερες δυσχέρειες, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ που προηγήθηκαν.

Ως θεσμικής φύσης εμπόδια νοούνται τα νομοθετικά μέτρα που επιβάλλουν ευθέως τυπικές και ουσιαστικές δυσκολίες στις μετανάστριες στην προσπάθειά τους να επιτύχουν την πρόσβαση στην επίσημη αγορά εργασίας, άρα να αποκτήσουν και να διατηρήσουν το καθεστώς νόμιμης διαμονής στην χώρα. Η μελέτη των όρων και των προϋποθέσεων, που σχετίζονται με την εργασία στους τρεις κλάδους, στους οποίους εργάζονται οι μισές μετανάστριες (ιδιωτικά νοικοκυριά, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών και κλάδος της υγείας και κοινωνικής μέριμνας) είναι αρκετή για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 160 της 3ης Ιανουαρίου 2006 του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την εφαρμογή του Ν.3386/2005, για την ανανέωση των αδειών διαμονής απαιτούνται 200 ή 150 ένσημα ανάλογα, εάν οι ενδιαφερόμενοι απασχολούνται σε έναν ή περισσότερους εργοδότες. Το πρόβλημα είναι ότι υπάρχει μεγάλη δυσκολία στις γυναίκες οικιακές βοηθούς και σε όσες ασκούν συναφή επαγγέλματα στην πλήρωση αυτής της βασικής υποχρέωσης.

---

5 Nancy Green, Οι δρόμοι της μετανάστευσης, εκδ. Σαββάλας, 2004, σελ. 122.

Σε ό,τι αφορά στην απόδειξη του αριθμού των ενσήμων για τις εργαζόμενες με σχέση εξαρτημένης εργασίας εντοπίζονται τεράστιες δυσκολίες απόδειξης του απαραίτητου αριθμού και αυτό, όχι γιατί δεν πραγματοποιούνται αυτές οι ημέρες ασφάλισης, αλλά γιατί δεν υπάρχει τρόπος να εξασφαλιστεί η ικανοποίηση των εργοδοτικών ασφαλιστικών υποχρεώσεων.

Στις εταιρείες/ συνεργεία που αναλαμβάνουν με υπεργολαβία τον καθαρισμό νοσοκομείων, μέσων μαζικής μεταφοράς ή ιδιωτικών εγκαταστάσεων, είναι σύνηθες φαινόμενο -με την μέθοδο των «αναγκαστικών ρεπό»- αντί να κολλούνται 25 ένσημα το μήνα και να παρέχονται 8 ημέρες ρεπό, να δηλώνονται, στην καλύτερη των περιπτώσεων 22 ένσημα, αλλά τις περισσότερες φορές πολύ λιγότερα, κατά μέσο όρο 15. Με την μέθοδο αυτή μόνον οριακά και με μεγάλη δυσκολία θα συμπληρωθούν τα 200 ένσημα που απαιτούνται, ώστε να ανανεωθεί η άδεια διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου Νόμου.

Το ίδιο ισχύει και για τις οικιακές βοηθούς, για τις οποίες μέχρι σήμερα η μέθοδος της αυτασφάλισης πρόσφερε κάποιες λύσεις στο ζήτημα της επίσημης διαμονής, έστω και αν το οικονομικό βάρος της εξαγοράς των ενσήμων το ανέλαβαν συνήθως οι ίδιες οι μετανάστριες. Στην περίπτωση περισσοτέρων εργοδοτών απαιτούνται βεβαιώσεις από τους ιδιώτες-εργοδότες, οι οποίες δεν είναι βέβαιο ότι παρέχονται πάντα με ευκολία, ενώ παράλληλα είναι απαραίτητη και η απόδειξη των 150 ενσήμων στην διάρκεια ενός έτους.

Για τις οικόσιτες μετανάστριες η κατάσταση δεν εμφανίζεται βελτιωμένη, διότι, παρά το γεγονός ότι οι εργοδότες οφείλουν να προβούν άμεσα στην αναγγελία πρόσληψης των μεταναστριών, καθυστερούν να το κάνουν με αποτέλεσμα οι εργαζόμενες να αντιλαμβάνονται πολύ αργά ότι δεν έχουν συγκεντρώσει τα ένσημα που απαιτούνται για την ανανέωση της άδειας διαμονής (200 κατ' έτος).

Για το οικόσιτο προσωπικό η ασφάλιση είναι υποχρεωτική όχι όμως αυτοδίκαιη, άρα αρχίζει μόνο από την ημέρα που το ΙΚΑ θα λάβει γνώση της ασφάλισης του εργαζόμενου. Έπειτα, η καταγγελία στους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς σκοντάφτει στην μη αναδρομική ασφάλιση με την έννοια ότι αποκλείεται η μεταγενέστερη και μετά την λήξη της εργασιακής σχέσης αναγνώριση του χρόνου αυτής, ότι διανύθηκε στην ασφάλιση του ΙΚΑ.

Τέλος, οι αποκλειστικές νοσοκόμες, οι οποίες επίσης αυτασφαλίζονται αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα δεδομένου ότι αφενός, νομικά σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει εργοδότης και αφετέρου, επειδή η εργασία τους δεν είναι σταθερή, αλλά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μια σειρά προτεραιότητας, η οποία θα έπρεπε να τηρείται στα Νοσοκομεία, αλλά στην πράξη και για διάφορους λόγους πολύ συχνά «παρακάμπτεται». Έτσι και τα 150 ένσημα που απαιτούνται δεν είναι δεδομένο ότι αποδεικνύονται με ευχέρεια στο τέλος του έτους.

Κατά την υλοποίηση του εν ισχύ Νόμου 3386/2005 εξαιρετικά δυσχερής αποδεικνύεται, ήδη, η ανανέωση των αδειών διαμονής γυναικών οι οποίες τελούν από το 1997 σε επίσημο καθεστώς και κινδυνεύουν σήμερα να «από-νομιμοποιηθούν», αφού δεν συγκεντρώνουν το όριο των ενσήμων που

απαιτούνται σε ετήσια βάση, και δεν έχουν, πλέον, την δυνατότητα εξαγοράς των υπολοίπων ενσήμων, όπως στο παρελθόν.

Όπως αναφέρουν οι υπεύθυνοι της Διοίκησης, στην Επαρχία έχουν, ήδη, αρχίσει να βγαίνουν οι πρώτες απορριπτικές αποφάσεις, ενώ στην Αθήνα λόγω φόρτου εργασίας αυτές οι αιτήσεις παραμένουν σε «εκκρεμότητα», έως ότου υπάρξει ενδεχομένως μια νέα ρύθμιση για την κατηγορία αυτή, όπως έχει γίνει πολύ συχνά και στο παρελθόν, με την οποία θα επιτραπεί η εξαγορά του υπολοίπου αριθμού των ενσήμων, που δεν έχουν επικολληθεί.

Συμπεράσματα

Το αποτέλεσμα όλων αυτών των ρυθμίσεων της Πολιτείας, σε συνδυασμό με την δύσκολη εργασιακή πραγματικότητα, που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες εργαζόμενες, πρώτα ως γυναίκες και στη συνέχεια ως μετανάστριες, είναι πρακτικά η τιμωρία των θυμάτων της αδήλωτης εργασίας με την οριστική αφαίρεση της δυνατότητας να εργασθούν με νόμιμο τρόπο στο μέλλον, δεδομένου ότι χάνεται η βασικότερη προϋπόθεση για κάτι τέτοιο, δηλαδή, η άδεια διαμονής.

Είναι βέβαιο ότι η επιμονή σε αυτή την πολιτική θα έχει ως αποτέλεσμα την διατήρηση της μεγάλης πλειοψηφίας των μεταναστριών σε ανεπίσημο καθεστώς με ανυπολόγιστες συνέπειες, τόσο για τις ίδιες και τις οικογένειές τους, όσο και για ολόκληρη την ελληνική κοινωνία.

Η διατήρηση μητέρων μόνιμα σε ανεπίσημο καθεστώς διαμονής και εργασίας συνεπάγεται μεγάλες οικονομικές δυσκολίες, άμεσο κίνδυνο περιαγωγής σε κατάσταση φτώχειας και πολλαπλά ουσιαστικά και διοικητικά προβλήματα για τα παιδιά που γεννούνται και μεγαλώνουν σε αυτές τις συνθήκες, χωρίς την δυνατότητα απόκτησης έστω του πιστοποιητικού γεννήσεως τους.

Η καθημερινή πολύπλευρη παραβίαση του δικαιώματος στην αρμονική οικογενειακή ζωή θα οδηγήσει και την χώρα μας, αργά ή γρήγορα, σε καταστάσεις σαν αυτές, τις οποίες βίωσε η Γαλλία τον περασμένο Νοέμβρη. Η δεύτερη γενιά των μεταναστών έχοντας ενηλικιωθεί σε συνθήκες «παρανομίας» ή «ημι-παρανομίας» των γονιών και αντιμετωπίζοντας, πιθανά, στο άμεσο μέλλον μεγαλύτερους κινδύνους ανεργίας απ' ό,τι σήμερα οι γονείς τους κινδυνεύει να περιθωριοποιηθεί με ταχύτερους ρυθμούς.

Για τις μετανάστριες, οι οποίες εργάζονται στους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας η πραγματικότητα δεν τους επιφυλάσσει καλύτερες εργασιακές συνθήκες. Όμως και μόνο το γεγονός ότι για τουλάχιστον το 50% των εργαζόμενων μεταναστριών, η ανεπίσημη εργασία τείνει να αποτελεί τον κανόνα και όχι την εξαίρεση, δεν επιτρέπει την διατύπωση αισιόδοξων προβλέψεων.

Στα αισιόδοξα μηνύματα, βέβαια, κατατάσσεται η παρατηρούμενη, τελευταία, μαζική και με γοργούς ρυθμούς ένταξη των μεταναστριών στα σωματεία του κλάδου τους και η από κοινού με τις ελληνίδες συναδέλφους αντιμετώπιση των εργασιακών προβλημάτων. Ειδικά για τις μετανάστριες τα προβλήματα αυτά βιώνονται εντονότερα, εξαιτίας της σύνδεσης και της εξάρτησης της νομιμότητας της διαμονής από την προσωπική απόδειξη ορισμένου κατ' έτος αριθμού ενσήμων, σε συνθήκες ευρείας αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας.

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

31 Αυγούστου 2006.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ παρουσίασε στην Αθήνα, τα βασικά συμπεράσματα της Ετήσιας Έκθεσης για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση το 2006. Την Έκθεση παρουσίασε ο Επιστημονικός Διευθυντής του ΙΝΕ Σάββας Ρομπόλης. Παρεμβάσεις προηγήθηκαν από τον Πρόεδρο του ΙΝΕ Χρήστο Πολυζωγόπουλο, τον Πρόεδρο της ΓΣΕΕ Γιάννη Παναγόπουλο τον γ.γ της ΓΣΕΕ Κ. Πουπάκη και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο της ΓΣΕΕ Α. Καλύβη.

6-10 Σεπτεμβρίου 2006.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου) σε σεμινάριο που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στα πλαίσια του προγράμματος της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ) με τίτλο “European Citizen and Workers: Share Together the Integration Process of the candidate Countries”. Οι εργασίες του σεμιναρίου επικεντρώθηκαν στην προώθηση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, του κοινωνικού κοινοτικού κεκτημένου, της ευρωπαϊκής κοινωνικής κληρονομιάς /μοντέλου και ειδικότερα της συλλογικής διαπραγμάτευσης και των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων σε όλα τα επίπεδα στις υποψήφιες χώρες, καθώς επίσης και στον σχεδιασμό εργαλείων και δράσεων συνδικαλιστικής επιμόρφωσης & πληροφόρησης, σε συνεργασία με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των υποψήφιων χωρών μελών της ΣΕΣ (Τουρκία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κροατία).

7 Σεπτεμβρίου 2006.

Τα μέλη του Προεδρείου της ΓΣΕΕ (Πρόεδρος Γιάννης Παναγόπουλος, Γενικός Γραμματέας Κώστας Πουπάκης και Αναπληρωτής πρόεδρος Αλέκος Καλύβης) παρουσίασαν σε συνέντευξη Τύπου στην Θεσσαλονίκη τα βασικά συμπεράσματα της Ετήσιας Έκθεσης του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ για την Ελληνική Οικονομία και Απασχόληση το 2006, με την παρουσία του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ Σάββα Ρομπόλη. Παρέμβαση έκανε και ο Πρόεδρος του ΕΚΘ Νίκος Γιαννόπουλος.

12 Σεπτεμβρίου 2006.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με την ΑΔΕΔΥ διοργάνωσε στη Θεσσαλονίκη ημερίδα με θέμα «Οι προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης σε Ελλάδα και Ευρώπη» και κεντρικό εισηγητή τον Γιώργο Ρωμανιά επ. σύμβουλο του ΙΝΕ.

13-17 Σεπτεμβρίου 2006.

Συμμετοχή του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου) σε διεθνές σεμινάριο συνδικαλιστικής επιμόρφωσης που διοργάνωσε, στο Τορίνο της Ιταλίας, το Ευρωπαϊκό Συνδικαλιστικό Ινστιτούτο (ETUI–REHS/ Education), σε συνεργασία με το Διεθνές Εκπαιδευτικό Κέντρο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ACTRAV-ILO) και την Διεθνή Συνομοσπονδία Ελεύθερων Συνδικάτων (ICFTU), με θέμα «Συνδικάτα και Παγκοσμιοποίηση». Στο σεμινάριο συμμετείχαν στελέχη από συνδικαλιστικές οργανώσεις ευρωπαϊκών χωρών καθώς

επίσης και συνδικαλιστικά στελέχη από χώρες της Αφρικής. Ο επιστημονικός σύμβουλος του ΙΝΕ Χρ. Τριανταφύλλου, συμμετείχε στην ομάδα των εκπαιδευτών που σχεδίασαν το σεμινάριο, ενώ κατά την διάρκεια του σεμιναρίου εισήγαγε στις ομάδες εργασίας το θέμα «Δυνατότητες και όρια των υπαρχόντων διεθνών εργαλείων για την ρύθμιση της παγκοσμιοποίησης».

18 Σεπτεμβρίου 2006.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ συμμετείχε στην ημερίδα που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Ν. Πουλαντζάς στην Αθήνα, με θέμα «Εξελίξεις στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα». Από το ΙΝΕ συμμετείχε ο Γ. Ρωμανιάς, επ. σύμβουλος σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης με θέμα εισήγησης «Το ασφαλιστικό πρόβλημα των τραπεζοϋπαλλήλων».

25 Σεπτεμβρίου 2006.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου) σε συνάντηση εργασίας στις Βρυξέλλες για την προετοιμασία διεθνούς σεμιναρίου συνδικαλιστικής επιμόρφωσης, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συνδικαλιστικό Ινστιτούτο (ETUI–REHS/Education) και τα Ισπανικά συνδικάτα (CC. OO) και θέμα «Στρατηγικές προσέλκυσης μελών στα συνδικάτα», που θα πραγματοποιηθεί στην Μαδρίτη τον Δεκέμβριο 2006.

26 Σεπτεμβρίου 2006.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Χρ. Τριανταφύλλου) στις εργασίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου -Τμήμα Εκπαίδευσης & Επιμόρφωσης στις Βρυξέλες, με θέμα τον απολογισμό για το 2006 και τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων συνδικαλιστικής επιμόρφωσης του Ινστιτούτου για το έτος 2007.

